

Sygn. akt: VU 626/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 września 2013 roku

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Mirosława Molenda-Migdalewicz

Protokolant: Katarzyna Awsiukiewicz

po rozpoznaniu w dniu 18 września 2013 r. w Legnicy

sprawy z wniosku H. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o wyrównanie emerytury

na skutek odwołania H. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 18 marca 2013 roku

znak (...)

I. zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 18 marca 2013 roku znak (...) w ten sposób, że przyznaje wnioskodawczyni H. K. prawo do wyrównania emerytury za okres od 01 października 2011 roku do 21 listopada 2012 roku,

II. przekazuje Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. do rozpoznania wniosek o odsetki zawarty w piśmie z dnia 29 listopada 2012 roku.

Sygn. akt VU 626/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 marca 2013 r. – znak (...)- Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił uchylenia decyzji z dnia 21 września 2011 r. w części, w jakiej decyzja ta zawiesza na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153, poz. 1227 ze zm.) H. K. prawo do emerytury za okres od dnia 01 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że wraz z publikacją w dniu 22 listopada 2012 r. w Dzienniku Ustaw wyroku Trybunału Konstytucyjnego utracił moc prawną art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r.

nr 153, poz. 1227 ze zm.), w zakresie w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 01 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy.

W odwołaniu od wyżej wskazanej decyzji H. K. wniosła o jej uchylenie i przyznania prawa do emerytury zawieszanej w okresie od 01 października 2011r. do 21 listopada 2012r. . W uzasadnieniu skarżąca wskazała ,iż podstawę do wystąpienia z takim żądaniem stanowi wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. wydany w sprawie K 2 /12

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołanie , podtrzymując w całości argumenty zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji .

Sąd ustalił następujący stan faktyczny w sprawie:

Decyzja z dnia 06 maja 2009 r.- znak (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. przyznał H. K. prawo do emerytury od 01 kwietnia 2009 r. r. Na dzień przyznania tego świadczenia wnioskodawczyni była zatrudniona w Centrum (...) Sp. z o.o. w L. , które to zatrudnienie kontynuowała nieprzerwanie od dnia 01 stycznia 2005r.

Decyzją z dnia 21 września 2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. zawiesił wypłatę emerytury H. K. od dnia 01 października 2011r. – bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez skarżącego z tytułu zatrudnienia wykonywanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą na rzecz którego praca była wykonywana bezpośrednio przed datą nabycia prawa do emerytury, stwierdzono decyzją organu rentowego .

W dniu 29 listopada 2012r. H. K. złożyła wniosek o podjęcie wypłaty emerytury w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012r. , domagając się wypłaty wyrównania od dnia 01 października 2011r. wraz z odsetkami z tytułu zwłoki .

Decyzją z dnia 21 grudnia 2012r. organ rentowy podjął z urzędu wypłatę z dniem 22 listopada 2012r. emerytury wnioskodawczyni .

W następstwie rozpoznania wniosku z dnia 29 listopada 2012r. ZUS O/L. wydał zaskarżoną decyzję , w której nie rozpoznał wniosku o odsetki od wyrównania emerytury .

(niesporne- akta emerytalne wnioskodawcy k: 1-13,47,94,99,103,109)

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie w całości.

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r. Trybunał Konstytucyjny (sygn. akt K 2/12) orzekł, iż art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Sentencja wyroku została ogłoszona w dniu 22 listopada 2012 r. w Dz. U. poz. 1285.

Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu w/w wyroku w sposób wyraźny i jednoznaczny stwierdził, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury w okresie od 08.01.2009 r. do 31.12.2010 r., a więc po uchyleniu w/w art. 103 ust 2a ustawy emerytalnej, a przed wejściem w życie art. 103 a tej ustawy, natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od dnia 01.01.2011 r.

W decyzji wskazano m.in., że wyrok TK z dnia 13 listopada 2012 r. nie ma zastosowania do przypadającego przed dniem 22 listopada 2012 r. okresu zawieszenia emerytur na podstawie przepisu art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest, według ZUS Oddział w L., fakt iż wyroki TK mają skutek na przyszłość, co wynika z art. 190 ust. 3 Konstytucji RP.

Powyższego poglądu nie można jednak zaakceptować w niniejszej sprawie. W pierwszej kolejności zaznaczyć należy, że skarżąca skutecznie nabyła i realizowała prawo do emerytury w okresie przed 31 grudnia 2010 r., ale po 8 stycznia 2009 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Stąd też rozciąga się na nią – w ocenie sądu - skutek orzeczenia TK, co zresztą potwierdził.

W tym miejscu wskazać należy, iż Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 lipca 2011 r., sygn. akt III UK 132/11: „Utrwalony jest pogląd Sądu Najwyższego co do tego, iż przepis prawny uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją nie może być stosowany przez sądy i inne organy w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2000 r., III ZP 27/00, OSNAPiUS 2001, nr 10, poz. 331 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 5 września 2001 r., II UKN 542/00, OSNP 2003, nr 2, poz. 36, z dnia 12 czerwca 2002 r., II UKN 419/01, OSNAPiUS 2002, nr23, poz. 58, z dnia 27 września 2002 r., II UKN581/01, OSNP 2003, nr 23, poz. 581, z dnia 18 grudnia 2002 r., IPKN 668/01, OSNP 2004, nr 3, poz. 47 oraz z dnia 21 listopada 2006 r., II PK 42/06”. Podkreślić należy, że powyższe stanowisko gwarantuje w pełni realizację zasady demokratycznego państwa prawnego – ochrony praw nabytych, która ma szczególne znaczenie w przypadku prawa do emerytury. Jak zauważa Trybunał Konstytucyjny „W orzecznictwie konstytucyjnym przyjmuje się, że prawa emerytalne są co do zasady prawami nabytymi słusznie (orzeczenie TK z 11 lutego 1992 r., sygn. K 14/91, OTK w 1992 r., cz. I, poz. 7, s. 93-148) i jedynie w wyjątkowej sytuacji można uznać, że zostały nabyte z naruszeniem zasady sprawiedliwości (orzeczenie TK z 22 sierpnia 1990 r., sygn. K 7/90, OTK w 1990 r., poz. 5, s. 42-58)” (por. wyrok TK z dnia 24 lutego 2010 r., sygn. akt K 6/09).

Nie może bowiem umknąć uwadze fakt, iż niekonstytucyjny przepis art. 28 ustawy nowelizującej jest przepisem przejściowym. Miał on bowiem na celu rozciągnięcie mocy obowiązującej „nowych” przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (wprowadzonych art. 6 ustawy nowelizującej) na stany faktyczne i prawne ustalone przed tą datą. Zatem w istocie, za niekonstytucyjny został uznany przepis, który miał moc retroaktywną. Stąd też logiczną konsekwencją utraty mocy obowiązującej przez ten przepis jest jego derogacja ze skutkiem ex tunc. W odniesieniu do takiej sytuacji „moc odzyskuje” zatem poprzedni stan prawny ze skutkiem wstecznym.

Zatem szczególny charakter uchylonego przepisu przemawia za wyjątkowym „rozciągnięciem” skutku prawnego wskazywanego orzeczenia TK, co pozostaje w zgodzie z poglądami na tę kwestię SN (vide: przytoczone orzeczenia) oraz doktryny (por. w szczególności M. Safjan, Skudd prawne orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, tekst wystąpienia wygłoszonego w Komitecie Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk 6 stycznia 2003 r.). Nie jest w tym wypadku wystarczające odwołanie się tylko do art. 190 ust. 3 Konstytucji RP (podobnie np. wyrok SA w Lublinie z dnia 28 lutego 2013 r., sygn. akt III AUa 1155/12). To nie wola Trybunału Konstytucyjnego, który ewentualnie w orzeczeniu mógłby wskazać retroaktywny skutek swego rozstrzygnięcia, ma w tym wypadku decydujące znaczenie.

Konsekwencją powyższych ustaleń jest przyjęcie, że „stan prawny w zakresie prawa do wypłaty emerytury dla osób, które nabyły prawo do tego świadczenia bez rozwiązania stosunku pracy (gdym popisy nie wymagały rozwiązania stosunku pracy) zmienił się z dniem ogłoszenia wyroku Trybunału Konstytucyjnego w ten między innymi sposób, że z dniem tym ustało domniemanie konstytucyjności przepisu art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r., a w rezultacie sądy orzekające w sprawie takiej, jak sprawa ubezpieczonej powinny uczynić wszystko, co leży w zakresie ich kompetencji, aby przywrócić stan zgodny z Konstytucją (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z, dnia 20 maja 2009 r., III UK 96/08, LEX nr 1001327)” (tak m.in. wyrok SA w Gdańsku z dnia 13 marca 2013 r., sygn. akt III AUa 665/12).

Powyższe prowadzi do wniosku, że w takiej sytuacji „należało dokonać rekonstrukcji stanu prawnego powracając do stanu, jaki istniał zanim do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dodano przepis art. 3 a cyt. ustawy, umożliwiający zawieszenie prawa do emerytury w sytuacji nie rozwiązania umowy o pracę z dotychczasowym pracodawcą” (tak: wyrok SA w Lublinie z dnia 14 lutego 2013 r., sygn. akt 1162/12).

W powyższej sprawie nie może także umknąć treść art. 316 § 1 k.p.c. Sąd ma bowiem obowiązek wydać wyrok biorąc za podstawę stan rzeczy (a zatem stan faktyczny i prawny) istniejący w chwili zamknięcia rozprawy. Stan faktyczny jest jasny, wynika on bowiem z przedłożonych w sprawie dokumentów, zaś stan prawny (przynajmniej na chwilę złożenia odwołania) został ukształtowany wielokrotnie przywoływanym wyrokiem TK. Stąd też nie powinny budzić wątpliwości przytoczone, jednolite ustalenia sądów powszechnych. W tymże stanie prawnym norma art. 28 ustawy nowelizującej pozostająca w zw. z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie obejmuje osób, które nabyły prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., a do kręgu tych ubezpieczonych zalicza się skarżąca. Ten stan prawny winien zatem być uwzględniony przez Sąd orzekający w niniejszej sprawie, która została wszczęta na skutek wniosku o wyrównanie emerytury po uprzednim wznowieniu prawomocnej decyzji w postępowaniu administracyjnym przed organem rentowym. Analogiczne stanowisko znajduje swoje odzwierciedlenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego (np. wyrok z dnia 20 września 2011 r., sygn. akt III SK 55/10, postanowienie z dnia 14 grudnia 2012 r., sygn. akt III SK 27/12). W ślad za tymi orzeczeniami podążają rozstrzygnięcia sądów powszechnych podjęte w podobnych sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Dla przykładu wskazać należy wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 13 marca 2013 r., sygn. akt III AUa 665/12: „Co prawda sąd ubezpieczeń społecznych bada zgodność decyzji organu rentowego z prawem na dzień jej wydania, to jednak w rozpoznawanej sprawie nie można było pominąć przepisu art. 316 § 1 k.p.c., zwłaszcza w sytuacji, w której na dzień wyrokowania przez Sąd Apelacyjny omawiany przepis art. 28 ustawy nowelizującej został wyeliminowany z systemu prawa. Sąd Apelacyjny na podstawie art. 316 § 1 k.p.c. stosowanym odpowiednio w postępowaniu apelacyjnym z, mocy art. 391 § 1 k.p.c. obowiązany był zatem wziąć pod uwagę zmianę stanu prawnego w tym zakresie”.

Podobne stanowisko w sprawie zajął Sąd Apelacyjny we Wrocławiu m.in. w wyroku z dnia 21 lutego 2013 r., sygn. akt III AUa 1723/12.

Reasumując sąd – na podstawie art. 477 (14 indeks górny) k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję orzekając jak w sentencji wyroku.

Wniosek o prawo do odsetek od wyrównania emerytury za okres od dnia 01 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r. – zawarty w piśmie z dnia 29 listopada 2012 r., sąd przekazał organowi rentowemu do rozpoznania i wydania merytorycznej decyzji – zgodnie z pkt. II wyroku.